

УДК 613.2

Ю.М. Мотузка, канд.техн. наук, доц.

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

**ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЦІЛЕЙ:
ПРАКТИКА ЄС ТА УКРАЇНИ**

Y.M. Motuzka Ph.D., Assoc. Prof.

**FOODS FOR SPECIAL MEDICAL PURPOSES: PRACTICE THE EU AND
UKRAINE**

Науково встановлено, що у поранених, постраждалих і хворих в умовах надзвичайних ситуацій внаслідок дії стресу та фізіологічних змін значно прискорюється обмін речовин. Процес сумарної метаболічної відповіді організму людини на генералізовану запальну реакцію при соматичних захворюваннях і травмах, що супроводжується підвищеними енергетичними потребами та зниженням можливості утилізації ендогенних субстратів, носить назву гіперметаболізм-гіперкатаболізм [1, 2]. При дії будь-якого етіологічного фактора (крововтрат, сепсису, політраум, важкого запального процесу, термічної травми тощо) рекомендованим є проведення нутритивної підтримки [3,4]. Багаторічні наукові дослідження засвідчили, що близько 60% пацієнтів потребують спеціального харчування – продуктів для спеціальних медичних цілей [3]. Ці продукти призначені для часткової або повної заміни звичайного раціону пацієнтів з обмеженою, ослабленою, або порушеною здатністю приймати, перетравлювати, засвоювати звичайні харчові продукти або певні поживні речовини, що містяться в них, або їх метаболіти. Харчові продукти для спеціальних медичних цілей до яких належать продукти для ентерального харчування також можуть призначатися для повного або часткового годування пацієнтів з іншими визначеними лікарем потребами, які неможливо задовольнити шляхом модифікації звичайного раціону харчування». Насьогодні у вітчизняному законодавстві, зокрема відповідно до положень Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності і якості харчових продуктів» термін «продукти для спеціальних медичних цілей» повністю гармонізовано відповідно до європейського законодавства[5].

Нині у світі виробляються більше 300 найменувань продуктів для ентерально го харчування, що відрізняються своїм призначенням, складом, зокрема, вмістом білка, специфікою метаболічної дії на організм людини, енергетичною цінністю, особливостями приготування для вживання (використання), фізико-хімічними властивостями, тощо [6, 7]. У той же час, на сьогоднішній день як у світовій, так і у вітчизняній практиці у сфері обігу цієї продукції відсутня єдина класифікація, що враховувала б усю специфіку її виробництва та споживання (використання).

Досвід багатьох країн світу свідчить, що послідовна комплексна державна політика в галузі харчування хворих, спрямована на їх забезпечення безпечними продуктами для ентерального харчування, дає позитивні результати в лікувальному та реабілітаційному періодах [8-10].

Особливістю вітчизняного ринку продуктів для нутритивної підтримки є те, що за обсягами реалізації значно переважають суміші для парентерального застосування. Це пов'язується з незначним рівнем доходів українського населення та низьким ступенем інформованості про цю групу продуктів.

Зважаючи на світові тенденції попиту на ентеральне харчування, можна прогнозувати його зростання в Україні. Однак, на сьогодні адекватне забезпечення хворих в критичних станах нутритивною підтримкою при вираженому синдромі

гіперметаболізму становить серйозну клінічну проблему, яка потребує негайного вирішення на державному рівні. В Україні відсутня альтернативна пропозиція з боку вітчизняних виробників. Представлені на вітчизняному ринку харчові продукти для ентерального харчування - зарубіжного виробництва, до того ж вони наявні в дуже обмеженому асортименті і недоступні для переважної більшості цільової групи споживачів.

Зважаючи на складнощі військового стану в Україні, величезну кількість важкопоранених у зоні бойових дій АТО, вкрай важливим є забезпечення закладів військової та цивільної медицини продуктами для ентерального харчування, необхідного для збереження життя захисників Вітчизни і мирних громадян, що зазнали поранень. В контексті політики імпортозаміщення, а також враховуючи те, що розвиток виробництва вітчизняних продуктів для ентерального харчування є важливою соціальною проблемою, доцільним є створення в країні альтернативи імпортній продукції.

Розв'язання цієї проблеми шляхом здійснення комплексу заходів для налагодження вітчизняного виробництва продуктів для ентерального харчування має на меті розширення асортименту безпечних та якісних продуктів для ентерального харчування з урахуванням специфіки певного захворювання, забезпечення доступності їх придбання, що в свою чергу сприятиме покращенню якості життя та лікування хворих в критичних станах, постраждалих від бойових дій.

Література

1. Лейдерман И. Н. Гиперметаболизм. Метаболические основы / И. Н. Лейдерман // Вестник интенсивной терапии : научн.-практ. журн. – 2009. – № 3. – С. 62–67.
2. Хорошилов И.Е. Клиническая нутрициология / И.Е. Хорошилов, П.Б. Панов. – СПб. : ЭЛБИ-СПб, 2009. – 284 с.
3. Wilkinson A.W. Metabolism and the response to injury / A.W. Wilkinson, D. Cuthbertson. – Tunbridge Wells: Pitman Medical, 1977. – 608 p.
4. Mayers I. The nonspecific inflammatory response to injury / I. Mayers. – Canad. J Anaesth. – 1998. – V. 45. – 882 p.
5. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів”. Закон України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів” № 1602-VII від 22.07.2014р. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1602-18>
6. The Market for Clinical Nutritional Products. / [упоряд. J. Nicole]. – Market Research – 2010. Volume 8. – 108 p.
7. Будущее энтерального питания: ключевые игроки на рынке, возможности адресного применения и прогноз развития рынка. / Market Publishers: [s. n.]. – 2011. – 62 с.
8. Pharma Market Dynamics. / [упоряд. E. Collis]. – Support in Clinical Market Development. – 2011. – 52 p.
9. ADA Reports. Position of the American Dietetic Association, Dietitians of Canada, and the American College of Sports Medicine: nutrition and athletic performance // J. Am. Diet Assoc. - 2000. – V.100. - P. 1543-1556.
10. Bilsborough S. A review of issues of dietary protein intake in human / S. Bilsborough, N. Mann // Int J. Sport Nutr Exerc Metab. – 2006. – №16(2). – P. 129-152.